

Cerkvene zadeve.

Mihael Rakoše, župnik na Bučah.

(Konec.)

Rajni gospod so bili prav prijaznega in priljudnega obnašanja. Srce njihovo je bilo plemenito in vneto za dobro stvar. Vsled tega so si srce svojega bližnjega hipoma pridobili. Ko so se še v šolah učili, bili so ljubljani od součencev, kakor tudi od svojih naprej postavljenih in svojih učiteljev. Učili so se lahko in dobro, življenja pa so bili tudi čednostnega; vsled tega so jih mil. knežof Anton Martin Slomšek že v tretjem letu v duhovnika posvetili.

Ko so pozneje v vinogradu Gospodovem delovali, pridobili so si tudi tam zaupanje in ljubezen svojih duhovnikov v obilni meri. Povsod, kjer so službovali, bili so priljubljeni, in ljudje še zdaj govorijo o »ljubeznivem in dobrem gospodu Mihaelu«. V pošteno družbo so radi zahajali in so bili tam tudi dobre volje. Bili so precej dovtipni in znali so družbo razgreti in zabavati. Tudi zapeli so radi kako pošteno, da so družbo oveselili. Toda zadnji čas se niso več v posvetno družbo podajali, če tudi so bili vabljeni, kar se je zmirom dogajalo n. pr. o priliki kakenga ženitovanja ali kake rešitve. V duhovsko družbo so pač zmirom radi šli, in duhovniki so jih tudi vsikdar bili veseli.

Svojo duhovsko službo so vselej vestno in natanko opravljali. Bili so goreč duhovnik v pravem pomenu besede. Na prizneci dober učenik, v spovednici in pri bolnikih usmiljen in ljubezniv sodnik in tolažnik. Kadar so bili klicani ali v spovednico ali k bolniku, so radi ustregli brez godrnjanja. Tudi k sosednjim duhovnikom so radi na pomoč šli, in njim postregli, kar so mogli. Svoje farmane so poznali, kakor dober pastir pozna svoje ovčice. Če so koga srečali, radi so se z njim pogovarjali, in ga o njegovih razmerah izpraševali. Potem pa so mu ali svetovali kaj dobrega, ali pa so ga ljubeznivo potolažili. Najbolj so si prizadevali za čisto, нравno življenje svojih faranov. Kazali so dostikrat, kakor lep in prijeten je čist rod Bogu, na drugi strani pa so odkrivali grde podobe, hude posledke nenravnega in nečistega življenja. Če so pa kaj nerodnega o enem ali drugem farmanu prizvedeli, so ga nemudoma pred-se poklicali in ga po očetovski posvarili in poučili. Koliko pohujšanja so na ta način zabranili!

S politiko so se kaj radi pečali. Z velikim zanimanjem so zasledovali politične borbe. Slovenec so bili z dušo in s telesom. Če se je Slovencem kje pri kaki volitvi ali narodni pridobitvi slabo godilo, so bili vsled tega žalostni in pobiti. Ko sta se slovanska apostola sv. Ciril in Metod v Višehradu na Moravskem proslavljala in ko je tedaj mnogo Slovanov tje romalo sv. apostola počastiti, so se tudi rajni gospod pridružili. Pri tej priliki so si ogledali tudi ogersko glavno mesto Budapešt, obiskali so zlato Prago in so se skozi Dunaj nazaj domov povrnil. Že preje pa so potovali v Rim.

Gostoljubnost rajnega gospoda je slovela. Kdorkoli je prišel, bilo mu je postreženo s kosčekom kruha in kupico dobrega vina. Duhovniki so kaj radi rajnega gospoda obiskovali in se pri njihovi gostoljubni mizi zbirali. Ni bilo skoraj tedna, da bi ne bil prišel kak gost k njim. Pa tudi sami so radi šli svoje duhovske sosede obiskovat, da so se kaj pogovorili in pokrepčali. In farmani so se tega veselili, da so njihov gospod župnik s svojimi sosedi v taki ljubezni živeli.

Kakor so pa bili g. Rakoše gostoljubni do svojih prijateljev, tako so bili tudi dobrotljivi do ubogih. Koliko ubožcev se je pokrepčalo s kupico vina! Kolikim

so pomagali z raznimi darovi! V svojem testamentu pa so farnim ubožcem izročili 100 gld.

Svoje starše so iskreno ljubili. Ko sta se oba, oče in mati, živela, so nju gostokrat šli v Toplice obiskat. Po smrti svoje matere pa so očeta k sebi vzeli na Buče, kjer so l. 1885 mirno v Gospodu zaspali. Tudi svojo sestro Marijo so pri sebi imeli, ki jih je skrbno gospodinjila, v boleznih pa jim z veliko potrpežljivostjo stregla. Ta zdaj živi na Bučah želeča pokopana biti poleg očeta in brata.

V svoji bolezni, katera jih je 15 mesecev mučila, so bili prav potrpežljivi. Dne 16. avgusta l. 1891. so zadnjokrat najsvetejšo daritev obhajali. Že dalje časa so čutili v ledjinem členku desne noge precejšnje bolečine, zato so se morali v bolj lagotno faro preseliti. Zasemčani so hudo tarnali za svojim župnikom g. p. Rakoše l. 1883., toda kaj je pomagalo, če niso več mogli težavnih spovedij pri hribih opravljati? Bolezen se je v enomer nabirala tako, da je gospoda gori omenjenega dne 16. avgusta l. 1890. popolnoma na bolniško posteljo posadila. Posebno hude bolečine so trpeli rajni gospod meseca januarja l. 1891, tako, da so popolnoma mislili, da njim bo grenka smrt zaklenkala. Zato so tedaj napravili svoj testament. Dva zdravnika pa sta jim pozneje kožo nad bolečino prerezala, da je popačena kri se odtekala in ocejala. Kedar se je tisti sokrovec v bolečini nabiral, tedaj so bile bolečine neznosne, bolje je pa bilo vselej, kedar se je tista materija odtekala. Ali nikoli niso godrnjali zoper božjo previdnost, ki njim je to bolezen naklonila. Ali če njim zdravila, ki so jih sprva zmirom pridno rabili, niso pomagala, niso bili nevoljni, ampak rekli so svoji sestri: »Že ni božja volja, da bi ozdravel; ko bi božja volja bila, bi že bil lahko dober« itd. Tudi žalostni niso bili zaradi tega, marveč so bili vesel-ga obraza in vdani v voljo božjo in popolnoma mirni.

Sv. zakramente so gostokrat v svoji bolezni z veliko pobožnostjo prejemali, in so bili duhovniku, ki njim jih je delil, zato močno hvaležni.

Moči so gospodu vedno pešale. Naenkrat so jih bolečine v noči od 11.—12. novembra leta 1891. nenadoma hudo zadele. Tedaj so malo upili in stokali in se premetavali. A kmalu so jih bolečine tako premagale, da se niso več čutili in v takem stanju, v agoniji, so dne 13. novembra l. 1891. mirno v Gospodu zaspali.

To je kratek popis življenja in trpljenja rajnega gospoda župnika. Častiti prijatelj, ki si njih poznal, moli za njih, ker bili so blag značaj, ter jim vošči iz celega sreča: »Bog jim daj večni mir in pokoj!«

Alojzij Arzenšek.

Gospodarske stvari.

Škropimo zoper peronosporo!

Peronospora se prikazuje tudi v naših krajih zmirom z večjo silo in zato nam je treba gledati na njo in kar nam je mogoče, naj odpravimo njeno škodo. Ni pa druge pomoči zoper peronosporo, kakor škropljenje z apnenim in bakrenim vitrijolom ali galico.

Kaj pa je peronospora ali krajše rja na trsji? Peronospora je zeliščna zajednica in take, kakor se nahaja na trsji, ne najde človek iz lahka na drugem zelišču. Razširja se po svojem semenu, in sicer po resih, katere raznese veter in dež na zeleno listje trsja. Te resi ostanejo na vrhu lista in ako je vreme ugodno, začne kaliti in sicer prav hitro, če je vreme toplo in vlažno. Prvo znamenje te bolezni prikaže se že početkoma me-

seca julija: na spodnji strani lista vidi se neko belo glivje in od tod se hitro razširja na druge liste in vsled tega se začne listi sušiti in čez nekaj časa odpadejo.

Vsled tega so vinogradi že v prvi polovici meseca avgusta vsi goli, trsje je brez listja, posebno ako je vreme toplo in vlažno. Kaki da so nasledki, lahko vsak ugane. Kar so pri nas pljuča, to je listje pri trsu. Trs in grozdje ne raste več, ampak ostane, kakor je bilo in tako grozdje ne da vina, vsaj takega ne, da bi bilo za kako rabo.

Zoper peronosporo pa imamo pomoč, gotovo pomoč, katera več izda, kakor vsaka druga zoper trsno uš. Ta pomoč pa je bakreni vitrijol, treba je samo, da se ta roba ne razpusti v vodi prehitro, pridati ji je kake druge reči in sicer apna ali pa amonijaka. Najbolje je, ako se napravi tako-le: 100 litrov vode naj dobi dve kili bakrenega vitrijola in dve kili ugašenega apna. Oboje pa mora biti čisto in mora se torej bakreni vitrijol razpustiti v žakeljku, ki se obesi lahko na vrhu posode: pa tudi apno je ugasiti posebej in še le, kedar teče čisto, kakor mleko, naj še vlije v posodo, v kateri se razpušča vitrijol.

Taka zmes, čista, brez grudic ali kamenčkov je za škropljenje ravno pripravna. Kako pa se škropi? Škropljenje pač ni pretežko. Se ve, da je treba za to škropilnice, katerih je sedaj že več na prodajo. V vinorejski soli v Mariboru hvalijo za tako necega Allweiserja, treba je za to najmanj vode, ker škropi tanko in se ravna z njo prav lahko. Podobno ima navadne brente in ima cev, na čije konci je pleh, ki ima veliko drobnih luknjic. Le-te pa si napravi človek lahko večje ali manjše s tem, da porine petelinček ali naprej ali nazaj. Na zunanji strani je meh, s katerim ženeš lahko vodo v cev, kedar je v njej zmanjka.

Kedar hočeš škropiti, vzemi brento na rame, v desnico cev, v levico pa meh. Potlej se gre od trsa do trsa ter škropi zunanjo stran listja, ne pa znotranje, čeprav je na znotrajni strani videti ono glivje. Peronospora, nje resi stojé namreč na zgornji strani lista in kar se vidi na spodnji strani, to je že nasledek ali korenine onih resij.

Vsled tega pa kaže, da začnemo s škropljenjem tako rano — dokler se še one resi niso zarile v list, tedaj dokler se niso vskalile.

Kedaj se naj škropi? Najmanj dvakrat in sicer prvokrat malo pred ali pa, če to ni bilo mogoče, malo po cvetenju grozdja; drugokrat pa prve dni avgusta ali zadnje dni julija. Dobro je, če se škropi v času, ko je listje rosno, toda ne mokro, tedaj po jutrih in po večerih. O vročih, suhih dnevih ne kaže škropiti, vsaj ne od 9. do 4. ure dneva. Ako pa je oblačno, škropi se brez vse škode skozi celi den. Pri tem se ne sme varčevati z vodo, ampak vse listje in vseh trsov je treba poskropiti tako, da je prav mokro in torej more človek, ki škropi, paziti na to, da ne spregleda trsa ali listja in kedar škropi drugokrat, v avgustu, naj škropi tudi tisto listje, ki je od časa prvega škropljenja prirastlo. Kdor ima trsje v vrstah, njemu služi to posebno dobro. Enkrat škropi v dve vrsti, na desno in levo, navzgor gredoč, drugokrat pa, ko gre navzdol, tudi dve vrsti.

Kar se tiče tega, kako se naj škropi, mora se reči, da ne premalo. Ako se ne poskropi izdatno in ves list, pomaga se le malo in torej je v tem bolje več, kakor premalo, vendar pa ni treba, da se stori preveč in je tedaj najbolje, da vzame pameten človek, najbolje domač, škropilnico v roke. Tekočino prinaša mu lahko tudi ženska. Vsled tega naj vzame gospodar sam delo v roke in tako ne bode potrate, ne pri vodi, ne pri denarju. Sicer pa se ni zanesti lahko na kje koga, zlasti ne na plačane delavce ali zlovoljne viničarje. Gospoda

računi za en oral vsega skupaj 6 gld. 42 kr. pri vsačem škropljenju.

Ako pa ima gospodar delo v rokah ali ga vsaj nadzoruje, ne bode mu stroškov lahko čez polovico onega denarja. Stroškov se torej nikakor ni bati, korist škropljenja pa je očitna. Škropilnica dela v tem sicer zapreke, toda če si seže par sosedov pri njej v roke in si jo kupijo skupaj, ter ravna jo prav, po krščanski, razdeli se denar za-njo tako, da ga ne bode nikomur preveč.

Sejmovi. Dne 13. junija v Brežicah in v Kozjem, pri Št. Janži tik Sp. Dravberka, v Rogateci, v Teharjah in v Zaleci. Dne 14. junija pri Sv. Andraši v slov. gor., v Arveži, v Celji, pri Sv. Juriji na Ščavnici, v Kostrivnici, v Oplotnici, na Planini, v Mozirji in v Št. Vidu pri Ptui. Dne 17. junija pri Sv. Trojici v slov. gor.

Dopisi.

Iz Slatine. (Šulvereinska šola.) [Konec.]
Naša šulvereinska šola nastala je iz sovraštva do sv. vere, oziroma do Svetokrižkega duhovništva in slovenskega naroda. Ne da bi kdo prosil za njo, jela se je zidati pred 5 leti in sicer na najnepriljubljenejšem kraju, na griču, ki je po leti izpostavljen celi dan najhujši vročini, po zimi pa odprt vsem vetrovom. Res velikansko, dragoceno, krasno poslopje! Zoper in za to šolo vnela se je triletna vojska na papirju, rekurz se je vložil za rekurzom: a zmagali smo mi: dne 6. sušca 1891 ovrгло jo je upravno sodišče. Pa kaj početi zdaj s tako ogromnim poslopjem? Kar po postavnem potu niso mogli doseči, upajo z zvijačo. »Šolo dobite zastonj«, kvasili so, da bi jo nam obesili na vrat. Toda ta velika radosnost Slatinčanov zdela se nam je čudna, nismo jim prav verovali in da se nismo varali, pokazal nam je 15. majnik. Zakaj šola se nam ne da v last, ampak le izposodi se za rabo, ako se bo nemški podučevalo. Tako je govoril šulvereinski doktor. Gospodje dr. Hoisel, Miglič, Kit, župan in drugi so si kaj prizadeli pregovoriti kméte za šolo, govorili so sladko, kakor da bi imeli polna usta meda, in hvalili na vse pretege dobrodejni nemški šulverein, čes, da bodo kar vsi kméte zlezli v šulvereinsko malho. Pa kako so se opekli! Kmetje imajo gluha ušesa za šulvereince, tudi »zastonj« bi ne vzeli šole, ker je nepotrebna, kakor peto kolo pri vozu in bi jim bila le novo breme. Nepotrebna nam je, ker nimamo otrok za dve štirirazrednici. Niti 500 jih ni, Slatinčanje jih vejo naštetih okoli 800 in s tem številom so vodili celó nemški šulverein na Dunaju za nos in ga spravili na limanice, zato so pa zdaj dobili od g. dr. Wohlfahrt-a malo podnos. Častitamo! Razum peščice Slatinčanov, L. Jakata in Tokačevskega župana ni hotel noben kmet vedeti kaj o šulvereinovi šoli. Ko hoče Tokačevski župan podpisati prošnjo za šolo, primejo ga odborniki njegovi in peljajo na dom, češ: ti ne boš podpisaval za nas! Tako je vrlo! Tega smo tembolj veseli, ker je ta odbor zdaj prvo krat potegnil z nami: kajti pred nekaterimi meseci je celó prosil za šulvereinsko šolo, a zdaj bo preklical prošnjo. Torej v desetih Svetokrižkih občinah imamo dandanes še toliko pristašev nemškega šulvereina, da jih lahko preštejemo na prste rok. G. šulver. doktor bo pač pravil svojim Dunajčanom, kako vneti da smo Slovenci za nemški šulverein, posebej pa še, kako priljubljeni da so Slatinski šulvereincevi pri nas, ki se pri javnih sejah obdajajo z žendarmi. Slatinski gospodje pa se le naj zopet pomirijo: 15. majnika so se nekateri spozabili, da so med poštenimi ljudmi. Pa kaj si hoče človek, kaj ne, g. Miglič,